

УДК 7.012.001.891

НИКОЛАЄВА Т.В., ГАЙОВА І.Л., НИКОЛАЄВА Т.І., ГЛАДКА В.А.  
Київський національний університет технологій та дизайну

DOI:10.30857/2617-0272.2020.1.12.

**ДИЗАЙН СУЧАСНОГО КОСТЮМА НА ОСНОВІ  
АСОЦІАТИВНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТЕКТОНІЧНОЇ  
СТРУКТУРИ НАРОДНОГО ОДЯГУ**

**Мета.** Дослідження засобів асоціативної трансформації тектонічної структури народного костюма на основі використання різних типів структурних трансформацій з метою удосконалення процесу дизайн-проектування сучасних моделей одягу та визначення знаково-символічної функції костюма, проєктованого за етнічними мотивами.

**Методологія.** В роботі використано системно-інформаційний, візуально-аналітичний методи дослідження. Застосовано системно-структурний аналіз трансформацій художньо-композиційних елементів у формоутворенні сучасного костюма на основі асоціативних перетворень.

**Результати.** На основі дослідження визначено взаємозв'язок асоціативних ознак та структурної побудови форм сучасного жіночого одягу, що проєктується на основі тектонічної побудови народного костюма.

Проведено дослідження найбільш виразних елементів традиційного вбрання з метою визначення знакової функціональності сучасного костюма, проєктованого на його основі. Визначено принципи проєктної реалізації асоціативних структурних перетворень форм костюма, компоновки елементів в просторі та порядку їх розташування, з використанням різних типів тектонічної трансформації та розроблено класифікацію структурних трансформацій.

**Наукова новизна** полягає у розробці методології дизайн-проектування сучасного костюма на основі форм та структури традиційного народного одягу, що надає можливість визначити варіативність використання взаємозв'язків морфологічних та асоціативних перетворень об'єкту та вдосконалення процесів дизайн-проектування нових перспективних форм костюма.

**Практична значущість.** Результати наукової роботи можуть бути використані у практичній діяльності дизайнерів костюма при розробці перспективних колекцій сучасного одягу для конкурсів та виставок. Результати дають можливість оптимізації процесу дизайн-проектування сучасних моделей одягу.

**Ключові слова:** дизайн-проектування, асоціативні трансформації, тектонічна побудова, знаково-символічна виразність, сучасний костюм.

**Вступ.** Надзвичайно важливим питанням розвитку соціальної свідомості є можливість збереження багатого досвіду та здобутків національної культури і традиційного декоративно-ужиткового мистецтва. В сучасній проєктній діяльності естетичні та знаково-символічні вимоги програмують критерії формування відповідного матеріального середовища життя людини, художні ідеали та естетичні уподобання, сприяє розвитку національної самосвідомості. Комплекс народного одягу

відрізняється багатством різноманітних форм, колориту, оздоблення та доповнень. Побудова форми та структури народного костюма базується на певній тектонічній структурній основі, яка є більш усталеною в порівнянні з художньо-композиційними елементами та оздобленням [1].

В проєктній діяльності сучасного дизайнера одягу об'єкти, що трансформуються, складають один з найважливіших напрямів формоутворення складових елементів перспективних форм

костюма. Використання принципу трансформації є актуальним, насамперед для складних об'єктів, в яких вирішальне значення мають завдання забезпечення оптимальних структурних співвідношень, мобільності та відповідності функціональним потребам та умовам експлуатації [3]. Структурна асоціативна трансформація є передумовою для забезпечення не тільки тектонічної довершеності, але й знакової функціональної образності сучасного одягу. Принципи трансформації набувають великого значення в інноваційному формоутворенні сучасного предметного середовища та формуванні культури споживання. Об'єкт дизайну, що трансформується, здобуває оптимальні функціональні властивості аналога, стає естетично різноплановим, з яскраво вираженою образністю та знаковістю [2].

Асоціативна структурна трансформація визначає в тектонічній побудові образне вирішення об'єкту, в якому реалізується його функціональне призначення та символічна знаковість. Асоціативна трансформація набуває в сучасній проектній культурі значення традиційних культурно-історичних цінностей та ідеалів. Принципи асоціативної трансформації є особливим засобом формоутворення, що зумовлено індивідуальним ставленням дизайнера до стилю життя, соціальних потреб та збереження культурних здобутків [6].

**Аналіз попередніх досліджень.** Питанням дослідження структурної побудови костюма, його тектонічних характеристик та можливостей трансформаційних перетворень присвячено цілий ряд наукових праць авторів: М.С.

Білан [2], В.Г. Власова [2], М.В. Колосніченко [3], А.М. Малинської [5], Т.В. Ніколаєвої [6], К.Л. Пашкевич [10] та інших. Незважаючи на значну кількість розробок, присвячених дослідженню цих питань, комплексне розглядання аспектів теми асоціативного трансформування костюма представлено недостатньо та потребує подальшого аналізу.

**Постановка завдання.** Важливість дослідження зазначеної проблеми асоціативного формоутворення обґрунтовує необхідність вивчення тектонічної структури форм народного костюма, зокрема - комплексу українського народного жіночого вбрання.

Визначення типологічної структурної основи комплексу народного одягу може бути покладено в основу вдосконалення побудови форми та виявлення композиційного центру в проектуванні сучасного костюма.

**Результати дослідження.** В промисловому дизайні об'єкти, що трансформуються, переважно не несуть в собі ідейного навантаження, а є засобом вирішення соціальних потреб та виконання утилітарно-функціональних завдань. В дизайні ж одягу використання принципів образної та морфологічної трансформації є питанням концептуальним, художньо-естетичним та водночас знаково-символічним [7].

Принципи асоціативної трансформації відображають знакові ідеї соціально-культурного середовища, визначають культурологічну функцію цього творчого засобу в проектуванні сучасної сфери існування людини (рис. 1).

В процесі проектної діяльності дизайнер на основі певної ідеологічної

концепції формує специфічні властивості форми та її структурної морфології і ставить конкретні задачі для реалізації комплексу найважливіших знакових функцій. Втілення оптимальної структури об'єкту проектування здійснюється на основі взаємозв'язку асоціативного та морфологічного трансформування [7].

Асоціативна трансформація дає можливість затвердити певний естетичний ідеал, відповідний знаковий стиль не тільки об'єктів дизайну, але й стилю життя, певних естетичних потреб. Взаємозв'язок асоціативної та морфологічної трансформації в дизайні одягу стає невід'ємним від естетичної концепції цілісності оптимальної художньої моделі та структурної основи її тектонічної побудови [8].

В створенні художньої моделі костюма можуть бути використані різні види образної та морфологічної трансформації, але завжди підкреслюються відповідні специфічні риси знаково-сміслового визначення, які виявляють характерні естетичні та функціональні ознаки проєктованого одягу (рис. 2).

Морфологічна трансформаційність характеризує можливість змін просторових характеристик елементів внутрішньої структури та зовнішньої форми об'єктів дизайну [10]. Трансформаційна морфологія характеризується специфічними просторовими зв'язками структури, що забезпечують передбачену проєктом можливість змін положень складових елементів проєктованого об'єкту. Формування художніх образів та розробка різних композиційних рішень костюма можливі за рахунок використання структурних тектонічних елементів, що

трансформуються на основі асоціативних перетворень в різних просторових положеннях. Асоціативна трансформація використовує властивості морфології змінювати просторові характеристики, що дозволяє формувати нові властивості, видозмінювати функції об'єкту, його образні характеристики на основі відповідних форм - аналогів.

В процесі дизайн-проєктування на концептуальному рівні формується знакова структура художнього образу, з поєднанням принципів образної та морфологічної трансформації, що визначає використання конкретних типів трансформаційних прийомів.

Кожний з етапів образної та морфологічної трансформації забезпечує певні цілі функціонування та художньої виразності об'єкту, які виражають смислову та функціональну структуру конкретної художньої моделі костюма (рис. 3).

Визначене завдання пошуку оптимальних варіантів структурних трансформацій народного одягу в проєктуванні сучасного костюма диктує необхідність розробки класифікації типів структурної трансформації, що дає можливість виявити варіативність використання взаємозв'язків морфологічних та асоціативних перетворень об'єкту.

З метою оптимізації дизайн-проєктування сучасного одягу виконано пошук узагальнених ознак структурної побудови та варіантів морфологічної трансформації, в якому відповідний рівень структури характеризує знакові властивості форми в конкретній проєктній ситуації (рис. 4).



**Рис. 1.** Приклади асоціативної трансформації на основі мотивів традиційного орнаменту: а – меблі за українськими мотивами, дизайнер Я. Галант [12]; б – архітектурний комплекс, архітектурна майстерня «Україна Олег і Ліля» [13]; в – керамічний посуд, виробник Маппа Ceramics [14]



**Рис. 2.** Відтворення знакових елементів структури народного костюма в колекціях українських дизайнерів: а – Л. Пустовіт, весна-літо 2020 р. [15]; б – Р. Богуцька, «Cruise 2020» [16]; в – В. Кін, 2020 р. [17]; г – О. Караванська, 2018 р. [18]



**Рис. 3.** Вираження смислової структури сучасних моделей одягу на основі тектоніки побудови народного костюма в колекціях українських дизайнерів: а – діловий костюм, Р. Богуцька, 2020 р. [16]; б – нарядний костюм, О. Полонець, 2019 р. [19]; в – повсякденний костюм, Р. Богуцька, 2020 р. [16]; г – костюм для відпочинку, О. Караванська, 2018 р. [18]

В класифікації морфологічних властивостей, характерних для виконання асоціативної трансформації форм народного одягу, були виділені такі типологічні ознаки:

1. Ознаки просторової структури, принципи перетворення форм, що трансформуються, тектонічні властивості морфології (форма, об'єм, розташування у просторі, порядок розташування елементів).

2. Ознаки функціональної структури, характер видозміни функцій, принципи конструктивної побудови та перебудови елементів.

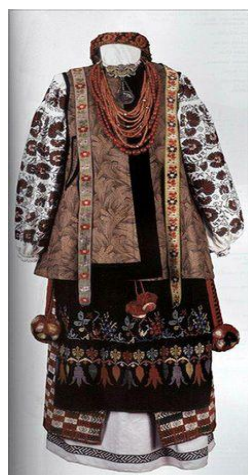
3. Ознаки образно-асоціативні, що зумовлюють структурно-композиційну побудову в залежності від поставленого завдання знаково-символічної виразності.

Трансформація структурних ознак дозволяє сформулювати ідею перебудови тектонічної структури вихідного об'єкту. Образно-асоціативні ознаки виявляють культурологічні аспекти морфологічних трансформацій та дозволяють здійснити

предметне втілення смислової структури в проектно-художній образ [11].

Класифікація засобів морфологічної трансформації дає можливість систематизувати проектний матеріал та структурувати зміст проектною ситуації. Побудова типології образів асоціативної трансформації на основі класифікації дозволяє візуалізувати розмаїття оптимальних художніх рішень нового проекту костюма (табл. 1).

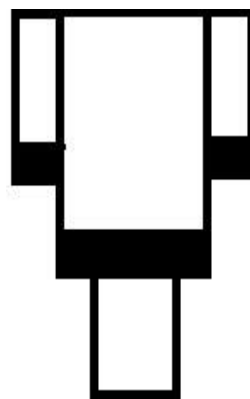
Для побудови типології трансформаційних перетворень виділено об'єкти, які найбільш повно виражають структурну характеристику народного костюма, є відносно простими та можуть бути представлені у вигляді графічних схем. Формування типології асоціативної трансформації здійснено в залежності від поставлених завдань перетворення, зміни структури форми, розташування елементів, їх порядку, характеру виділення композиційно-психологічного центру тощо.



а



б



**Рис. 4.** Візуалізація схеми тектонічної структури народного костюма:

а – комплекс народного костюма Київщини, кінець 19 ст. [9];

б – схема тектонічної структури народного костюма

Таблиця 1.

**Типологічні характеристики асоціативної трансформації в дизайні одягу**

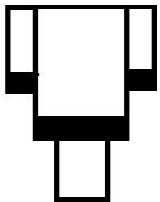
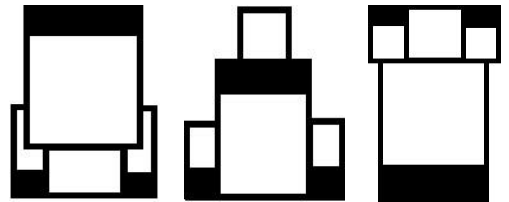
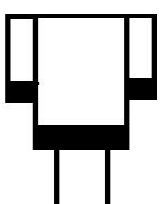
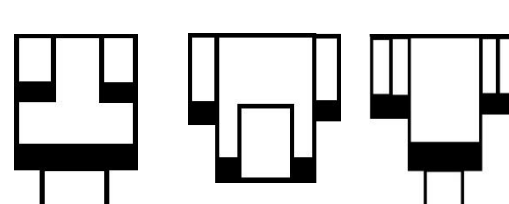
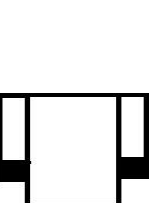
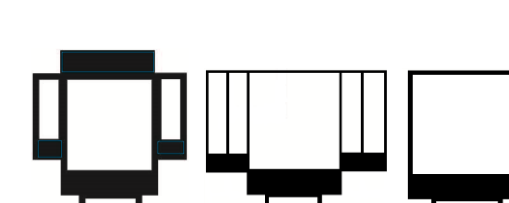
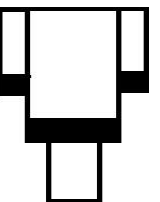
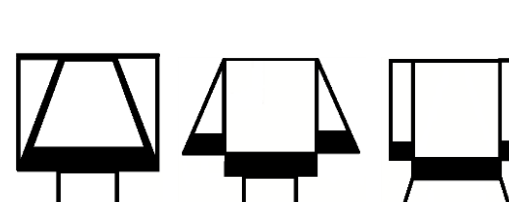
Тектонічна перебудова об'єкту Тип трансформації	Вихідна тектонічна структура (народний одяг)	Схема трансформаційного перетворення (сучасний одяг) із зміною композиційного центру
<b>Перестановка</b>		
<b>Вкладання-розкладання</b>		
<b>Додавання-вилучання</b>		
<b>Часткова заміна елементів</b>		



Рис. 5. Визначення знакових рис тектонічної побудови форми в колекції сучасного одягу на основі асоціативних трансформацій (дизайнер О. Полонець, 2019 р. [19])



Рис. 6. Приклади проектної реалізації асоціативних структурних перетворень форм українського народного костюма (ескізи колекції студентки кафедри художнього моделювання костюма КНУТД Норець Марії)



Рис. 7. Колекція моделей сучасного молодіжного одягу, побудована на основі асоціативних трансформацій народного костюма

В комплексних об'єктах дизайну, таких як одяг, асоціативна структурна трансформація здійснюється за рахунок ряду типових перетворень, що відображають багатоплановість, тектонічну складність та знаковість нового вдосконаленого об'єкту проектування.

Формоутворення костюма містить різні трансформаційні перетворення, такі як просторові розтягнення форм, додавання та накладання один на одного елементів форми, часткову заміну просторового положення елементів, збільшення або зменшення об'ємів.

Використання асоціативних трансформацій додає проєктованим перспективним моделям одягу естетичної виразності та символічної знаковості, неповторного характеру естетичності властивостей народного мистецтва (рис. 5).

На основі проведених досліджень визначено принципи проєктної реалізації асоціативних структурних перетворень форм костюма, компоновки елементів в просторі та порядку їх розташування, з використанням різних типів тектонічної трансформації (рис.6):

- вкладання – розкладання елементів;
- перестановки, компонування складових елементів у різному порядку;
- додавання – вилучання елементів форм;
- згортання – розгортання елементів форми;
- часткової заміни елементів;
- зміни об'єму форми.

В представленому переліку типів трансформацій визначено взаємозв'язок асоціативних ознак та тектонічної побудови

форм об'єктів проектування (сучасного жіночого одягу), що створюється на основі асоціативних перетворень народного костюма. Визначені засоби асоціативної трансформації широко використовуються в підготовці майбутніх дизайнерів одягу в Київському національному університеті технологій та дизайну, як в проєктній, так і у виставковій діяльності, створенні перспективних колекцій одягу до Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів. Одна з таких колекцій була представлена на Ukrainian Fashion Week, (Всеукраїнський конкурс молодих дизайнерів «EPSON DIGITAL FASHION», м. Київ, розробка студентки кафедри художнього моделювання костюма КНУТД Норець Марії) (рис. 7).

**Висновки.** Проведені дослідження морфологічних структурних перетворень та визначення типів асоціативної трансформації дають можливість виявлення знаково-символічної структури сучасного костюма, що проєктується на основі тектонічної побудови народного одягу. Це надає матеріал для подальшого виявлення засобів формоутворення перспективних форм костюма з етнічними елементами.

Напрямок подальших досліджень – класифікація типів асоціативної трансформації в проєктуванні сучасних форм одягу за мотивами історичного та національного костюма. Використання асоціативної трансформації обраних аналогів традиційного народного костюма надає можливість максимально підкреслити символічність та знаковість найбільш виразних елементів національної культури, втілених в комплексах народного вбрання.



**Література**

1. Білан М.С., Стельмащук Г.Г. Український стрій: навч. посіб. Львів: Фенікс. Ін-т народознавства НАН України, Львівська академія, 2000. 328 с.
2. Власов В. Г. Архитектоническая форма в изобразительном искусстве, архитектуре и дизайне: единство методологии, типологии и терминологии. *Архитектон, известия вузов*. 2013. № 43. С. 5–18.
3. Колосніченко М.В., Пашкевич К.Л., Малинская А.М. Основные факторы проектирования тектонических форм одежды. *Creativitate. Tehnologie. Marketing*. 2014. № 3. С. 153-157.
4. Колосніченко М.В., Пашкевич К.Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу. Київ: КНУТД, 2018. 236 с.
5. Малинская А.М., Пашкевич К.Л., Смирнова М.Р., Колосніченко М.В. Розробка колекцій одягу: навч. посібн. Київ: ПП НВЦ «Профі», 2018. 140 с.
6. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма: монографія. Київ: Арістей, 2018. 340 с.
7. Ніколаєва Т.В., Ніколаєва Т.І., Баранова А.І. Комплексне дизайн-проектування: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2018. 256 с.
8. Ніколаєва Т.І., Баранова А.І., Ніколаєва Т.В. Аналіз тектонічної структури історичного костюма як складова самостійної дослідницької роботи студентів. *Вісник КНУТД*. 2013. № 2 (70). С. 229-233.
9. Ніколаєва Тамара. Історія українського костюма. Київ: Либідь, 1996. 171 с.
10. Пашкевич К.Л., Колосніченко М.В., Науменко К.О., Хапанцева О.С. Застосування сучасних методів для проектування колекцій одягу складних форм. Теорія та практика дизайну. *Технічна естетика*. 2015. Вип. 8. С. 217–225. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/459>
11. Marlena P, Stefan T, Nora F, Alexandru M P. Cultural Work Instruments in Fashion Technology - Practical Method of Generating Emotional Design. *Textile Sci & Fashion Tech*. 2018. 1(1). DOI: 10.33552/JTSFT.2018.01.000505.
12. Офіційний сайт дизайнера Я. Галанта URL: <https://www.yaroslavgalant.com> (дата звернення: 26.02.2020).
13. Офіційний сайт Архитектурної майстерні «Україна Олег і Ліля» URL: <http://www.shaft.com.ua> (дата звернення: 25.02.2020).
14. Офіційний сайт виробника «Манна Ceramics» URL: <https://mannaceramics.com> (дата звернення: 02.03.2020).
15. Офіційний сайт дизайнера Л. Пустовіт URL: <https://poustovit.com> (дата звернення: 03.03.2020).
16. Офіційний сайт дизайнера Р. Богуцької URL: <http://roksolanabogutska.com> (дата звернення: 02.03.2020).
17. Офіційний сайт дизайнера В. Кін URL: <https://www.vitakin.com> (дата звернення: 04.03.2020).
18. Офіційний сайт дизайнера О. Караванської URL: <https://oksanakaravanska.ua> (дата звернення: 04.03.2020).
19. Офіційний сайт дизайнера О. Полонець URL: <https://polonets.com.ua> (дата звернення: 04.03.2020).

## References

1. Bilan, M.S & Stel'maschuk, H.H. (2000). *Ukrains'kyj strij: navchal'nyj posibnyk* [Ukrainian folk costume: Tutorial]. L'viv: Feniks. In-t narodoznavstva NAN Ukrainy, L'vivs'ka akademiia [in Ukrainian].
2. Vlasov, V. (2013) *Arkhitektonicheskaya forma v izobrazitel'nom iskusstve, arkhitekture i dizayne: edinstvo metodologii, tipologii i terminologii*. [Architectonic form in the visual arts, architecture and design: the unity of methodology, typology and terminology]. *Arkhitekton: izvestiya vuzov Architect, Higher Education*, 43. 5–18. [in Russian].
3. Kolosnichenko, M.V., Pashkevych, K.L., Malinskaya, A.M. (2014) *Osnovnye faktory proektirovaniya tektonichnykh form odezhdy* [The main factors of design tektonic forms of clothes]. *Creativitate. Tehnologie. Marketing*, 3, 153-157 [in Russian].
4. Kolosnichenko, M.V., & Pashkevich, K.L. (2018). *Moda i odyag. Osnovi proyektuvannya ta virobnitstva odyagu* [Fashion and clothing. Principles of designing and manufacturing of clothes]. Kyiv: KNUTD [in Ukrainian].
5. Malins'ka, A.M., Pashkevich, K.L., Smirnova, M.R. & Kolosnichenko, M.V. (2018). *Rozrobka kolektsii odyagu* [Development of clothing collections ]. Kyiv: PP NVTs «Profi». [in Ukrainian].
6. Nikolayeva, T. (2018). *Tektonika formoutvorenniya kostyuma* [Tectonics of shaping costume]. Kyiv [in Ukrainian].
7. Nikolaeva, T.V., Nikolaeva, T.I. & Baranova, A.I. (2018) *Kompleksne dizain-proyektuvannya* [Comprehensive design]. Kyiv: KNUTD. [in Ukrainian].
8. Nikolaieva, T. I., Baranova, A. I., Nikolaieva, T. V. (2013). *Analiz tektonichnoi struktury istorychnoho kostiuma, iak skladova samostijnoi doslidnyts'koi roboty studentiv* [Analysis of tectonic structure of historical costume as a component of students' independent research work]. *Visnyk KNUTD*, 2 (70). 229- 233 [in Ukrainian].
9. Nikolaieva, T. (1996). *Istoriia ukrains'koho kostiuma* [History of ukrainian costume]. Kyiv: Lybid' [in Ukrainian].
10. Pashkevych, K.L., Kolosnichenko, M.V., Naumenko, K.O., Khapanceva, O.S. (2015). *Zastosuvannia suchasnykh metodiv dlia proyektuvannya kolekcii odiaghu skladnykh form*. [Application of modern methods for design of collections of clothes of irregular shapes]. *Teoriia ta praktyka dyzainu*, 8. 217–225 URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/459> [in Ukrainian].
11. Marlena, P., Stefan, T., Nora, F. & Alexandru, M. P. (2018) *Cultural Work Instruments in Fashion Technology - Practical Method of Generating Emotional Design*. *Textile Sci & Fashion Tech.*, 1(1). DOI: 10.33552/JTSFT.2018.01.000505. [in English].
12. Sait dyzajnera Ya. Halanta [site of the designer Ya. Halant]. URL: <https://www.yaroslavgalant.com> (Last accessed: 26.02.2020) [in Ukrainian].
13. Sait Arkhytekturnoi majsterni «Ukraina Oleh i Lilia» [site of the Architectural Workshop Ukraine Oleg and Lily]. URL: <http://www.shaft.com.ua> (Last accessed: 25.02.2020) [in Ukrainian].
14. Sait vyrobnyka «Manna Ceramics». [Manufacturer's official website «Manna Ceramics»]. URL: <https://mannaceramics.com> (Last accessed: 02.03.2020) [in Ukrainian].
15. Sait dyzajnera L. Pustovit [site of the designer L. Pustovit]. URL: <https://pustovit.com> (Last accessed: 03.03.2020) [in Ukrainian].

16. Sait dyzajnera R. Bohuts'ka [site of the designer R. Bohuts'ka]. URL: <http://roksolanabogutska.com> (Last accessed: 02.03.2020) [in Ukrainian].

17. Sait dyzajnera V. Kin [site of the designer V. Kin]. URL: <https://www.vitakin.com> (Last accessed: 04.03.2020) [in Ukrainian].

18. Sait dyzajnera O. Karavans'ka [site of the designer O. Karavans'ka]. URL: <https://oksanakaravanska.ua> (Last accessed: 04.03.2020) [in Ukrainian].

19. Sait dyzajnera O. Polonets' [site of the designer O. Polonets']. URL: <https://polonets.com.ua> (Last accessed: 04.03.2020) [in Ukrainian].

### MODERN COSTUME DESIGN BASED ON THE ASSOCIATIVE TRANSFORMATIONS OF THE FOLK CLOTHES TECTONIC STRUCTURES

NIKOLAEVA T.V., HAIIOVA I.L., NIKOLAEVA T.I., GLADKA V.A.

*Kyiv National University of Technologies and Design*

**Purpose.** Improving the design process of modern clothes and determining the sign-symbolic functions of costume, inspired by ethnic motives, by studying methods of the associative transformation of the folk costume tectonic structure based on the use of various types of structural transformations.

**Methodology.** System-informational, visual-analytical research methods are used in the work. Systematic and structural analyses of the artistic and compositional elements transformations in the shaping of a modern costume based on associative conversion is applied.

**Results.** Results. Based on the investigation, the interconnection between associative signs and structural building of modern women's clothes, designed upon a folk costume construction basis, has been determined. The research of the most expressive elements of traditional clothes has been carried out with the purpose to determine symbolic functionality of a contemporary costume. Principles of project implementation of associative structural transformations of costume forms, spatial elements layout and order of their placement using different types of tectonic transformation have been determined, and classification of structural transformations has been developed.

### ДИЗАЙН СОВРЕМЕННОГО КОСТЮМА НА ОСНОВЕ АССОЦИАТИВНЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ ТЕКТНИЧЕСКИХ СТРУКТУР НАРОДНОЙ ОДЕЖДЫ

НИКОЛАЕВА Т.В., ГАЙОВА И.Л., НИКОЛАЕВА Т.И., ГЛАДКАЯ В.А.

*Киевский национальный университет технологий и дизайна*

**Цель.** Исследование средств ассоциативной трансформации тектонической структуры народного костюма на основе использования различных типов структурных преобразований с целью совершенствования процесса дизайн-проектирования современных моделей одежды и определения знаково-символической функции костюма, проектируемого по этническим мотивам.

**Методология.** В работе использованы системно-информационный, визуально-аналитический методы исследования. Применен системно-структурный анализ трансформаций художественно-композиционных элементов в формообразовании современного костюма на основе ассоциативных преобразований.

**Результаты.** На основе исследования определена взаимосвязь ассоциативных признаков и структурного построения форм современной женской одежды, проектируемой на основе тектонического построения народного костюма.

Проведено исследование наиболее выразительных элементов традиционной одежды с целью определения знаковой функциональности современного костюма, проектируемого на её основе. Определены принципы проектной реализации ассоциативных структурных преобразований форм костюма, компоновки элементов в пространстве и порядке их расположения, с использованием различных типов тектонической трансформации и разработана классификация структурных трансформаций.

**Научная новизна** заключается в разработке

**Scientific novelty** lies in the development of modern costume designing methods based on the forms and structure of traditional folk clothes. This makes it possible to determine the variability of the use of relationships of morphological and associative transformations of the object and improving the design processes of new promising costume forms.

**Practical significance.** The results of scientific work can be used in the practical activity of costume designers in order to develop promising collections of modern clothes for contests and exhibitions. The results allow to optimize the design process of modern clothing models.

**Keywords:** *design, associative transformations, tectonic construction, symbolic expression, modern costume.*

методології дизайн-проективання сучасного костюма на основі форм і структури традиційної народної одягу, що дозволяє визначити варіативність використання взаємозв'язків морфологічних і асоціативних перетворень об'єкта і удосконалення процесів дизайн-проективання нових перспективних форм костюма.

**Практическая значимость.** Результаты научной работы могут быть использованы в практической деятельности дизайнеров костюма при разработке перспективных коллекций современной одежды для конкурсов и выставок. Результаты дают возможность оптимизации процесса дизайн-проектирования современных моделей одежды.

**Ключевые слова:** *дизайн-проектирование, ассоциативные трансформации, тектоническая постройка, знаково-символическая выразительность, современный костюм.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО  
АВТОРІВ:

**Ніколаєва Тетяна Вадимівна**, канд. техн. наук, професор, завідувач кафедри художнього моделювання костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-2236-3681, **e-mail:** nikolaevatd@gmail.com

**Гайова Інна Лаврентіївна**, доцент, кафедра художнього моделювання костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-3774-8963, **e-mail:** innagayova@ukr.net

**Ніколаєва Тетяна Ігорівна**, канд. техн. наук, доцент, кафедра художнього моделювання костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-9353-9827, **e-mail:** nikolaevatd@gmail.com

**Гладка Вероніка Анатоліївна**, магістр, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-0431-2805, **e-mail:** gladkaaveronika@gmail.com

**Цитування за ДСТУ:** Ніколаєва Т.В., Гайова І.Л., Ніколаєва Т.І., Гладка В.А. Дизайн сучасного костюма на основі асоціативних трансформацій тектонічної структури народного одягу. *Art and Design*. 2020. № 1. С. 154-165.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.1.12>

**Citation APA:** Nikolaeva, T.V., Haiova, I.L., Nikolaeva, T.I., Gladka, V.A. (2020) Modern costume design based on the associative transformations of the folk clothes tectonic structures. *Art and Design*. 1. 154-165.